

Els rosarers dels camps abandonats

Josep M. Panareda

Dibuix del roser agrest amb un detall de la fructificació oberta per veure els diferents fruits. © Maravillas Boccio

Estem tan acostumats a veure rosers en els parcs i jardins, que ens fixem ben poc en els rosers salvatges, els que també anomenem rosers bords. En diem bords perquè són naturals, i no han estat modificats o seleccionats genèticament, ni empeltats. Un roser salvatge florit és molt bonic, però si li tallem flors per endur-nos-les per fer un ram a casa o per regalar a algú, es pansiran de seguida i els pètals cauran aviat. Per això hem de descobrir i gaudir la seva bellesa i harmonia en plena natura.

Hi ha moltes varietats i races de rosers salvatges, a Catalunya unes 16 espècies. Alguns especialistes n'estableixen més, a causa que els rosers s'hibriden i donen lloc a grups de races que alguns consideren espècies independents.

La majoria de rosers salvatges creixen bé en camps abandonats una mica humits, o en prats que ara són

menys pasturats. En trobarem fàcilment passejant pels voltants de Palau i Sant Esteve, o de qualsevol poble del Vallès.

Conèixer-ne l'espècie del roser que tenim davant nostre no és sempre senzill. Ens hem de fixar en les fulles; són compostes amb folíols que poden ser més o menys estrets, dentats o coberts de glàndules o de pèls. Els agullons tampoc són sempre iguals; poden ser petits o grossos, tous o rígids, i abundants, escassos o fins i tot no haver-n'hi. Però la clau per identificar un roser concret és la flor i sobretot els fruits, que no sempre hi són. És important observar si tenen o no glàndules en el peduncle (petit pal que suporta la flor o el fruit), en el fruit o en els sèpals. Sí, els sèpals són sovint la clau per saber de quina espècie es tracta: si són simples o ramificats, si tenen glàndules o no, i si cauen després de la florida o romanen amb el fruit, i en aquest cas si resten drets, gairebé horitzontals o girats cap per avall.

Bé, no cal que ens capfiquem gaire per saber de quina espècie es tracta. Val la pena gaudir de les flors obertes dels rosers salvatges.

A més, la majoria de les espècies són rares i només quatre són més o menys comunes en el nostre entorn. I ara parlarem d'una d'aquestes espècies que es troba més sovint, anomenada roser agrest. La gent normal l'anomena roser, però els estudiosos, per tal de diferenciar-lo amb un nom específic, li posen un nom llatí compost. En aquest cas *Rosa agrestis*. I ara nosaltres, per afinar més, traduïm l'adjectiu i tan frescos.

El roser agrest és un arbust lax i flexuós que pot assolir els dos metres d'alçària. Té el folíols estrets, acabats en punta en ambdós extrems, i plens de glàndules, en especial el revers, que si es freguen desprenen una olor de poma. Els pedicels són llargs (1-2 cm) amb poques glàndules o sense. Els sèpals són estrets, una mica estrangulats a la base, girats cap per avall i caducs després de la florida. Els agullons són forts, distants, corbats i semblants de mida. Es fa en terres abandonades fa un cert temps, en les clarianes i marges de bosc i en les bardisses, entre el nivell del mar i fins a 1.800 metres.

Si voleu ser més pràctics, observeu el dibuix de la Maravillas. Si passejant sou capaços d'identificar un roser salvatge, enhorabona. I si no, que es barallin els especialistes.

Un darrer detall, fixeu-vos que la Maravillas ha representat un fruit, ben característic dels rosers. L'ha dibuixat de manera que es vegi per dins. Cada peça del seu interior és un fruit. Per tant, el que en diem normalment fruit és un conjunt de fruits embolcallats per un receptacle carnós, que els especialistes anomenen cinoròdon. No us amoïneu pel nom; n'hi ha un de popular per expressar el mateix: tapaculs.

Bé, aquesta paraula la podeu trobar en el diccionari més seriós amb aquest significat. És comestible i té nombroses propietats medicinals, amb un alt contingut de vitamina C. Si en mengeu gaire, provoca estrenyiment; d'ací el nom tan popular i fàcil de recordar.